

even omzien

Van de Goesenaren had William gewoon Willem mogen blijven

door Frank de Klerk.

De Republiek der Nederlanden beleeft in 1688 weer eens spannende tijden. Heel Europa dreigt overhoop gehaald te worden als de Franse Zonnekoning Lodewijk XIV zijn zin krijgt. Hij probeert Engeland in zijn macht te krijgen. De oude Engelse koning Jacobus de Tweede vindt hij om zijn koninklijke vinger. Aan het Engelse hof waait op dat moment een pro-Franse en pro-katholieke wind. Heel protestants Engeland houdt de adem in.

Dan blijkt de jonge Engelse koningin zwanger te zijn. In binnen- en buitenland wordt getwijfeld aan het vaderschap van de oude koning. Maandenlang rapporteren de ambassadeurs in Londen, waaronder A. van Citters namens de Staten van Zeeland, elke verkoudheid, aderlating of slapte bij de koningin. Berichtgeving die in de moderne roddelbladen niet zou misstaan.

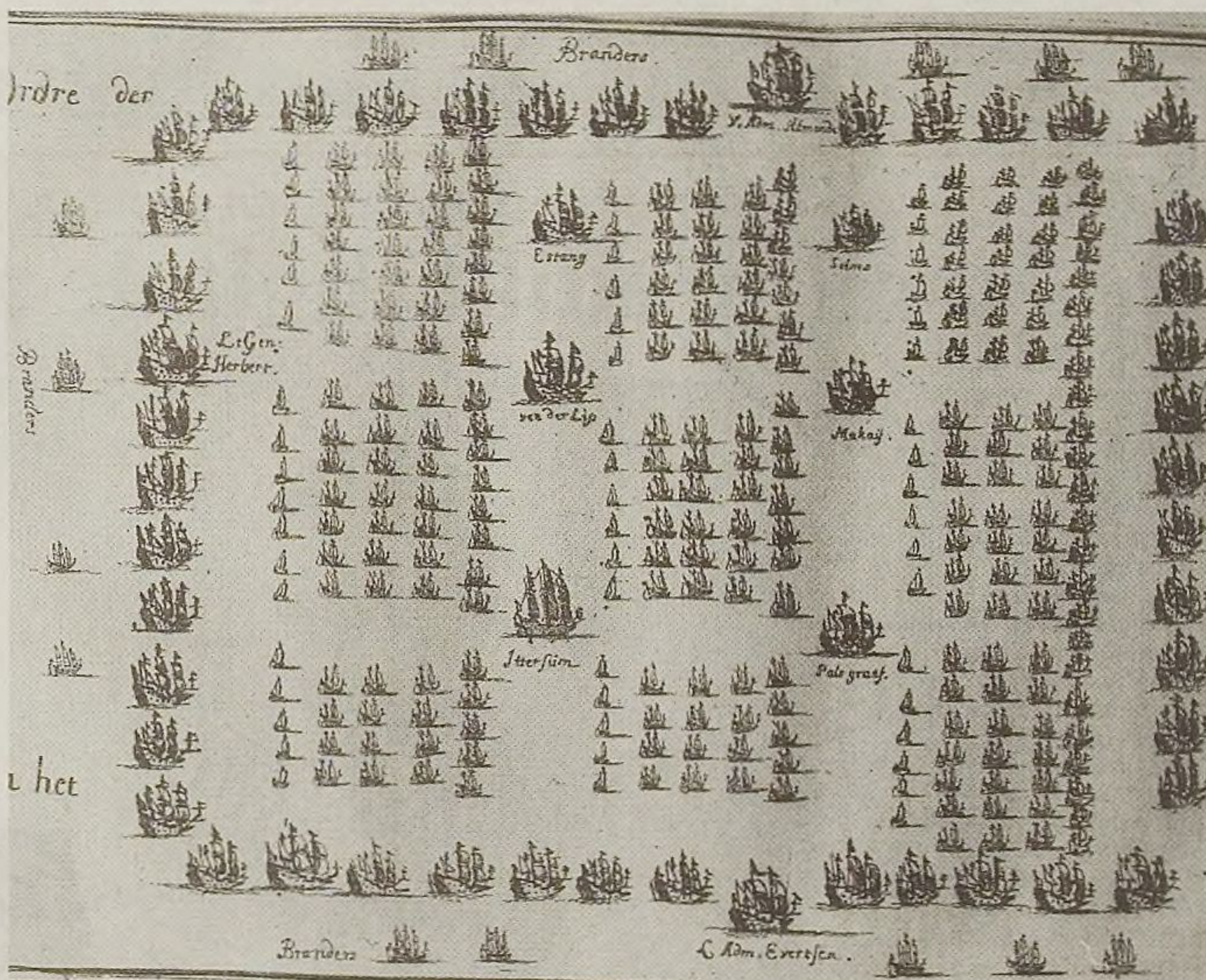
Protestants Europa siddert als er een kroonprins wordt geboren. Hij zal onder Lodewijks hoede katholiek worden opgevoed en opgeleid worden tot absoluut heerser.

Het machts-evenwicht tussen katholieke en protestantse staten dreigt verstoord te worden. Het Engelse volk is *not amused* met dit vooruitzicht. Ondanks alle twijfel gaat Van Citters gewoon, net als alle andere ambassadeurs, op kraambezoek.

Oorlogszuchtig

Kort na de geboorte van het prinsje komt een geruchtenstroom op gang over allerlei oorlogszuchtige bedoelingen van Lodewijk XIV. Hij neemt schepen van de Republiek in beslag, zijn troepen beginnen zich aan de grens te groeperen, in Duitsland stookt hij vuurtjes op. Stadhouders Willem III vraagt aan alle statenvergaderingen steun om troepen te kunnen werven en geld om oorlogsmaterieel te kunnen kopen. Het stadsbestuur van Goes stemt overal mee in en bedankt 'Sijn Hoogheyt voor deszelfs vaderlijke voorsorge in dese becommerlijcke tijden'.

Gelukkig voor het protestantse Engeland is hulp dichtbij in

De opbouw van de vloot van Willem III, op weg naar Engeland om de troon te veroveren.

reproductie Willem Mieras

de persoon van de schoonzoon van Jacobus de Tweede, stadhouder Willem III van de Republiek. Hij is bereid om Jacobus de Tweede van de troon te stoten en daar met zijn vrouw Mary Stuart op plaats te nemen. De Staten-Generaal besluiten in deze onderneming te stappen. In Hellevoetsluis wordt een landingsvloot geformeerd, die de honderd jaar eerder naar Engeland gevaren Spaanse Armada naar de kroon steekt.

Der Goes

Op 11 november 1688 vertrekt de vloot met de namiddagvloed naar Engeland. Er staat een 'seer felle en doorgaende koude van een oost-noordoosten windt'. De prins gaat aan boord van de Den Briel van kapitein Van Esch. Vermoedelijk stapt hij onderweg over op het schip van de Veerse kapitein Mosselman, die op het schip Der Goes vaart. Na afloop van de expeditie ontvangt Mosselman als dank voor zijn goede zorgen een gouden gedenkpenning.

Geen enkel Engels schip stelt zich teweer. Op 14 november landt Willem III in Engeland bij het plaatsje Torbay. Enige tegenstand van betekenis wordt niet geboden. Volgens de ambassadeur in Engeland roept de hele bevolking naar de op Londen marcherende troepen: 'Godt blesjou, Godt blesjou'. De *Glorious Revolution* is een feit, Engeland blijft een protestantse natie, Willem III wordt koning-stadhouder. In het noordoosten van Ierland verslaat hij uiteindelijk de legers van zijn schoonvader. Nog steeds geldt Willem III als held van de Engelandgezinde protestanten aldaar.

Op 30 maart 1689 wordt in de hele Republiek feest gevierd wegens het succes van Willem III. Dat wordt herhaald op 21 april van dat jaar, als Oranje, inmiddels omgedoopt tot William, en Mary de troon bestijgen. In Goes begint deze dag met kerkdiensten in de Grote Kerk en de Waalse Kerk aan de Oostwal, gevolgd door kanongebulder en het aansteken van pektonnen. Wegens het brand-

gevaar mag dat laatste niet meer in smalle straatjes, maar alleen op de Grote Markt. Het stadsbestuur houdt vanuit het stadhuis een oogje op het verloop van de feestelijkheden.

Geen steun

De Goesenaren zijn weinig opgetogen met de ontwikkelingen aan de overzijde van het Kanaal. Goes en Zuid-Beveland liggen dicht bij Frankrijk, dat in dezelfde maand van de oversteek aan de Republiek de oorlog verklaart: de Negenjarige Oorlog begint. De vrees voor Franse invallen is groot. Het Goese stadsbestuur keurt de buitenlandse politiek van Willem III af, zolang het eigen land er desolaat bij ligt. De baljuw van Goes, die namens Oranje bij het stadsbestuur betrokken is, wordt steeds meer door de andere bestuurders in een hoekje gedrongen. Uiteindelijk resulteert dit in 1692 in zijn vlucht uit Goes, gevolgd door een echt beleg van de stad door de troepen van Willem III. Maar dat is weer een ander verhaal.